

KO SE PLAŠI DEČIJEG LIKOVNOG STVARALAŠTVA?

Rezime: Ni u jednoj vrsti dokumentovanja i pojave dečje darovitosti to nije tako univerzalno i očigledno kao u dečjem likovnom stvaranju. Analizi dometa likovne darovitosti dece može se prići rutinski, po receptu standardno šta se očekuje od deteta određenog uzrasta; sve iznad toga je darovitost. Ipak postoji fenomen da sasvim prosečna deca neočekivano ostvare visoki domet jer su podstaknuta. Takođe, deca sa posebnim potrebama ostvaruju neočekivana rešenja i svežinu u svom likovnom izražavanju.

Ipak, ostaje onaj delikatan kvalitet dečje darovitosti koji se retko ali redovno javlja – suštinsko likovno stvaralaštvo – kad se kroz neveštost i bez namere ostvaruju vrednosti visokih estetskih kategorija koje toliko respektujemo u delima odraslih umetnika i deklamacijom onemogućavamo poređenje, vrednovanje, afirmaciju i autonomnost tih čudesnih bisera koje nam ljudski um šalje i u tom najranijem periodu, kao da se objavljuje i postaje moćno sredstvo za kreativno mapiranje i podsticanje drugih umova.

Gde su ti dečji radovi raskošni, suštinski autentični i nezaustavljivi kao kreativna plima koja upija pesak sve veće osrednjosti? Kada budemo analizirali dečje likovno stvaralaštvo i odobrimo autonomiju tih visokih dometa ne kao kulturološke evidencije već kao iskonski dar kome tako arogantno okrećemo leđa, tada ćemo poznavati sebe. Moderna i postmoderna likovna umetnost mapirala se sa izvora dečjeg stvaralaštva. Muzeji su puni radova odraslih a dečjih radova nema, zašto?

Cljučne reči: analiza, dečji radovi, estetika, umetnost, autonomija.

Ono što kao perjanica civilizacije krase najprestižnije galerije i muzeje likovnih umetnosti u svetu, tek je delić redovne spontane, diskretne i skrajnute dečje likovne produkcije. Jedan od poslednjih tabua naše kulture je aksion – ne porediti dečje likovno stvaralaštvo sa stvaralaštvom odraslih, iako se stvaralaštvo odraslih napaja iz nepresušnog izvora detinjstva.

Moderna umetnost razvijala se redukcijom likovne kompleksnosti od šematske figuracije, ekspresije, do apstrakcije i konceptualizma. Likovni razvoj dece teče u suprotnom smeru – od konceptualne prve tačke, do osvajanja sposobnosti za figurativna izražavanja. Ovo rečeno je iskaz formalnih vrednosti, ali gde se tu nalaze likovne, odnosno estetske strukture? Estetika kao nauka „ubija se” da rečima objasni i približi delotvorni kostur strukture likovnog dela, ne ono što vidimo, već ono što deluje na naša osećanja kao reakciju na zaumnu estetsku informaciju.

Savremena likovna scena davno je odustala od estetike kao suštinske strukture umetničkog dela i decenijama komotno šenluči po bezbednom postmodernom prostoru, bez ikakve odgovornosti i proverljivosti vrednosti koje nameće estetski imperativ kao vertikala umetnosti. U vreme decenijske ispraznosti

¹ vsvasbiblioteka@hemo.net

postmoderne scene redovno generičko pojavljivanje estetskih struktura, koje bi potpisali i veliki umetnici jeste garancija da će, kada postmoderna uradi svoj sluganski posao, reka umetnosti opet poteći, jer to nije moda nego biološki zakon, iskaz logike kreativne hemije utkan u dečiji crtež, sliku kao projekciju duhovnog bića bez misterije da je to privilegija odraslih.

Autonomija dečijeg likovnog stvaralaštva veća je i autentičnija od likovnog stvaralaštva odraslih, jer joj prethodi – ona je temelj. Velika likovna scena obavlja poslove spontane ili režirane politike ili haosa i najčešće je režija kojom se sputava ili podstiče iskustvo duhovnosti ljudi prema potrebama društva.

Likovni stilovi civilizacija samo su virovi i talasanja velike reke izazova i najčešće su dokumenti kompromisa. Kolikog parčeta sopstvene duhovnosti čovek treba da se odrekne da bi bezbolnije preživeo neka vremena? Duhovnost ili osećaj stvaralačkog bića umetnosti samo je čudesan nesporazum, sjajno iskustvo, uočavanje nekih likovnih i poetskih vrednosti ili vrednosti bilo koje vrste koje se rečima ne mogu oblikovati, a iščilili su iz temelja naše ljudskosti kao erupcija bez najave, koja traži slobodnu akciju i duhovnu potpunost.

Deca sa minimalnim iskustvom operativnosti reči naprosto plivaju u čarobnoj magmi i u intuiciji, kao u prirodnoj sredini iz koje vaspitanjem i obrazovanjem lagano izlaze na suvo, na gordu obalu civilizovanog ljudskog bića koje taj epitet plaća najvećom ocenom, odričući se onoga na šta nas stidljivo podseća iskustvo podstaknuto umetničkim delima.

Istinitost kao otisak i mapa kreativnog duha čoveka daleko je autentičnija u delima dece, nego u svim teorijama koje bi da mistifikuju likovno stvaralaštvo odraslih. Ono što deca svojim likovnim radovima redvno postižu jeste temelj, ono zlatonosno tlo, do koga odrasli umetnik sa mukom dolazi i, ako ima sreće, oblikuje umetničko delo i svoj um. Prirodno je da se ne možemo diviti i respektovati visoke domete estetskih struktura koje spontano teku iz dečijih umova, jer živimo u vremenu za koje je estetska kategorija relikv prošlosti, demode ili nešto prevaziđeno.

Retki su oni koji danas idu u galerije, muzeje, na koncerte ili čitaju poeziju. Oni, u stvari, proveravaju svoju ljudskost, jer reakcija na iskustvo umetnosti govori da još uvek jesu celovita ljudska bića. Jedan poznati sociolog rekao je da se čovek svesno odriče svojih viših duhovnih funkcija u vremenima otuđenja i individualne neuspešnosti. Jedini način da se to resetuje i reprogramira je „bombardovanje” umetničkim iskustvom, ali kome to treba? Dečiji umovi i njihova likovna produkcija jesu suština vrste, a ne tek nekih društvenih ciklusa. To je autonomija, čvrsta kao zakon fizike koju možemo da predviđamo, ali ona ne predviđa nas.

Tomislav Suhecki, MA
Preschool Teacher Training College "Mihailo Palov"
Vrsac

WHO IS AFRAID OF CHILDREN'S VISUAL CREATIVITY?

In no domain is the documentation of child giftedness as clear as it is in the visual arts domain. The analysis of the reach of visual arts giftedness can be approached through a rule of thumb: Everything above the expected output of a child at a certain age is giftedness. However, there exists a phenomenon in which an average child achieves extraordinary results because they were encouraged. Furthermore, children with special needs achieve unexpected results and freshness in artistic expression.

Still, what prevails is the delicate quality of child giftedness, which is rarely expressed, but it regularly contains the core artistic creative output, when through unskilled work and with no intention high artistic value is achieved. This is highly respected in the work of adult artists, but is denied the comparison, valuing, affirmation and autonomy of the wondrous pearls which the human mind is sending us in that earliest period, as if it is published and becomes a powerful tool for creative mapping and the encouragement of other minds.

The children's drawings are lavish, genuinely authentic and unstoppable like a creative tide which engulfs the sand of mediocrity. Only when we start analyzing child artistic output and legitimize the autonomy of those exquisite works of art, not as cultural records, but a true gift to which we are turning our backs, will we get to know ourselves. The modern and postmodern visual arts used child art as a model for the movements. Museums are full of art made by adults, but there is no art made by children. Why?

Keywords: analysis, child drawings, aesthetics, art, autonomy.

